

Sammenfatning

Færre erhvervsuddannede fremover	9
Kernearbejdskraft forsvinder	11
Udfordringen begynder i grundskolen	12
Højt frafald på grundforløbet	13
Lavere frafald kan øge antallet af erhvervsuddannede	14
Langt fra 95 pct.-målet	16
Lidt flere praktikpladssøgende	17
Klarer sig godt på arbejdsmarkedet	21
Gode karrieremuligheder	22

Færre erhvervsuddannede fremover

Danskernes uddannelsesniveau stiger ...

Danskernes uddannelsesniveau er steget markant de seneste årtier, og en fremskrivning viser, at denne udvikling vil fortsætte de næste 30 år. Men når uddannelsesløftet fortsætter, skyldes det primært, at stadig flere vil afslutte en videregående uddannelse.

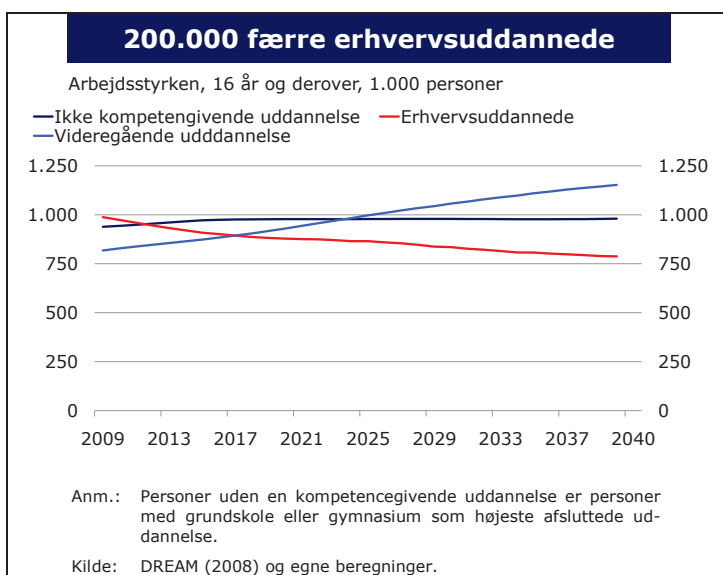
... men andelen uden en kompetencegivende falder kun svagt

Antallet af personer uden en kompetencegivende uddannelse vil kun falde svagt og ikke i samme takt, som antallet af personer med en videregående uddannelse stiger.

... 200.000 færre erhvervsuddannede om 30 år

Resultatet er, at antallet af erhvervsuddannede i arbejdsstyrken vil falde med 200.000 personer de næste 30 år. Og udviklingen går stærkt. Allerede inden for de næste 10 år vil antallet af erhvervsuddannede i arbejdsstyrken falde med 100.000 personer, jf. figur 1.

Figur 1

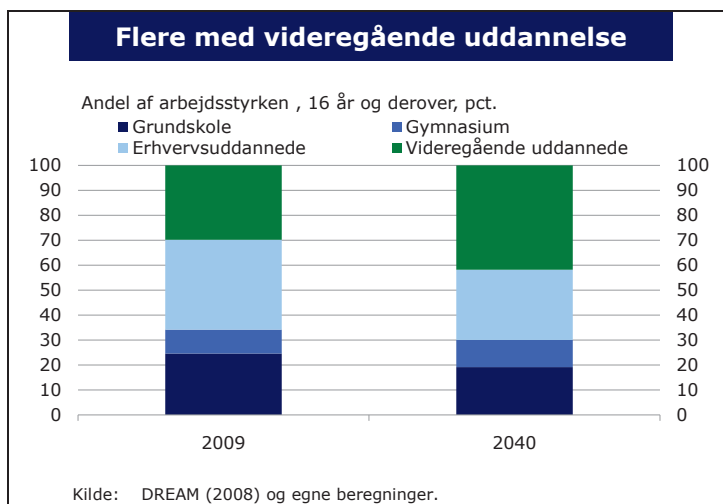
Fra 1982 og frem til 2009 er det lykket at sænke andelen af arbejdsstyrken uden en kompetencegivende uddannelse med 20 pct.point, men de næste 30 år vil andelen kun falde med yderligere 4 pct.point.

En ud af tre vil ikke have en kompetencegivende uddannelse i 2040

Det betyder, at 18 pct. vil have grundskole som højeste fuldførte uddannelse i 2040, og yderligere 10 pct. af arbejdsstyrken vil kun have afsluttet en uddannelse på et gymnasialt niveau. Med andre ord vil 3 ud af 10 i arbejdsstyrken ikke have en kompetencegivende uddannelse i 2040.

Med den nuværende udvikling vil det alene lykkes at løfte "toppen", hvorimod der, i forhold til det markante fald i antallet af erhvervsuddannede i arbejdsstyrken, stadig er behov for at sætte ind i forhold til at sikre et uddannelsesløft af gruppen uden en kompetencegivende uddannelse, jf. figur 2.

Figur 2

Kernearbejdskraft forsvinder

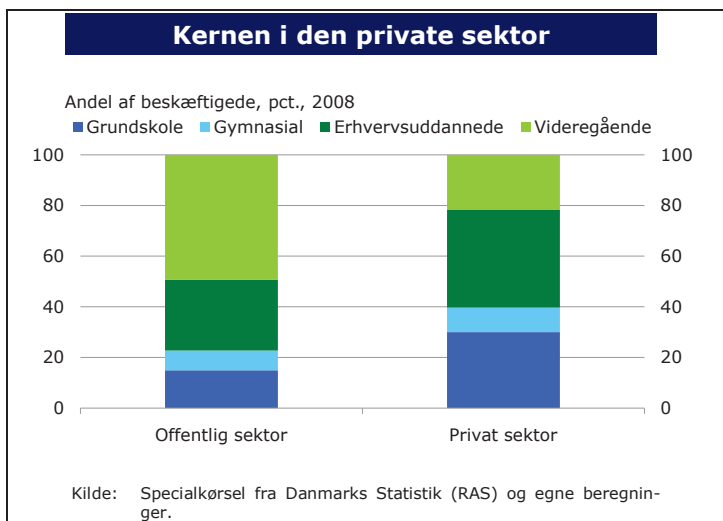
Allerede om 10 år vil der være 18.000 færre kontoruddannede, 16.000 færre social- og sundhedsuddannede, 8.000 færre mekanikere og 5.000 færre tømrere, end der er i dag.

Det er en udfordring for det danske arbejdsmarked, hvor erhvervsuddannede er en kerneressource.

Fire ud af ti i det private er erhvervsuddannet

38 pct. af medarbejderne i den private sektor er i dag erhvervsuddannede – og dermed den største medarbejdergruppe. I den offentlige sektor er erhvervsuddannede den andenstørste gruppe, jf. figur 3.

Figur 3

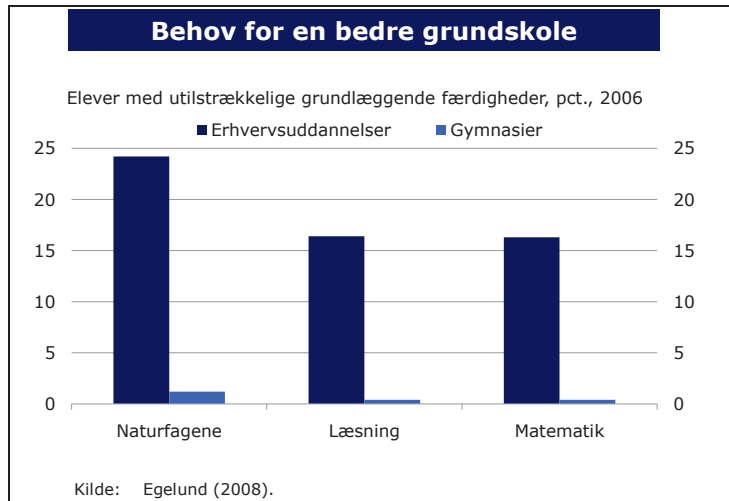
Dertil kommer, at 20 pct. af alle medarbejdere med en videregående uddannelse også har afsluttet en erhvervsuddannelse.

Udfordringen begynder i grundskolen

**Mange har ikke
nødvendige forudsætninger**

Godt 15 pct. af alle elever, som begynder på en erhvervsuddannelse, har utilstrækkelige faglige forudsætninger i enten læsning eller matematik, og hele 25 pct. har det i naturfagene, jf. figur 4.

Figur 4

**Gymnasieelever har
bedre forudsætninger**

Til sammenligning har mindre end 2 pct. af alle elever, som begynder på en gymnasial uddannelse, utilstrækkelige faglige forudsætninger i læsning, matematik eller naturfagene.

En forklaring på denne forskel kan være, at der er fri adgang for alle unge til erhvervsuddannelserne. Efter at have afsluttet grundskolen har alle krav på at blive optaget på en erhvervsuddannelse. Elever, som ikke er vurderet egnede til at begynde en gymnasial uddannelse, bliver derimod indstillet til optagelsesprøve.

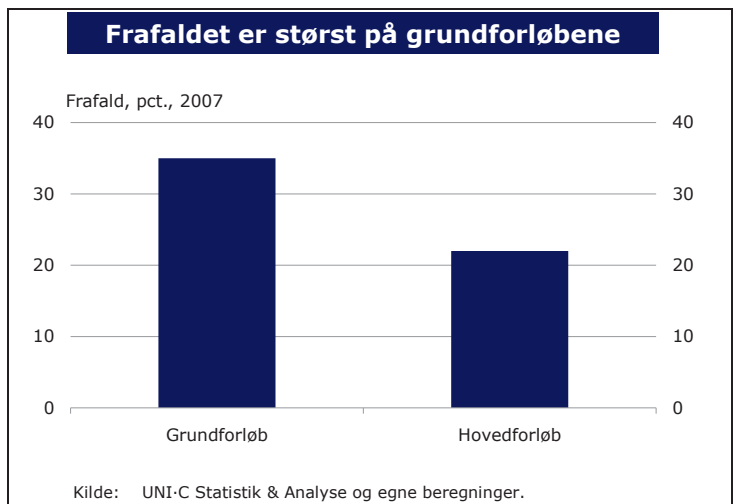
Højt frafald på grundforløbet

Hvert år begynder mellem 55-60.000 personer på en erhvervsuddannelse. Men halvdelen falder fra uddannelsen.

Det største frafald ligger på grundforløbet

Det største frafald sker allerede på grundforløbet, og altså før uddannelsen for alvor kommer i gang. Næsten hver tredje af alle elever, som begynder et erhvervsfagligt grundforløb, falder fra, jf. figur 5.

Figur 5

Frafald koster 750 mio. kr.

I alt udløser hver årlige tilgang af elever, som falder fra grundforløbet, op mod 750 mio. kr. i tilskud.

Heraf er godt 300 mio. kr. udløst af elever på grundforløbet, som vælger at begynde på en ny erhvervsuddannelse. Det svarer til, at et omvalg koster 44.000 kr. pr. elev.

På hovedforløbet er frafaldet markant lavere.

Karakterer fra grundskolen er afgørende

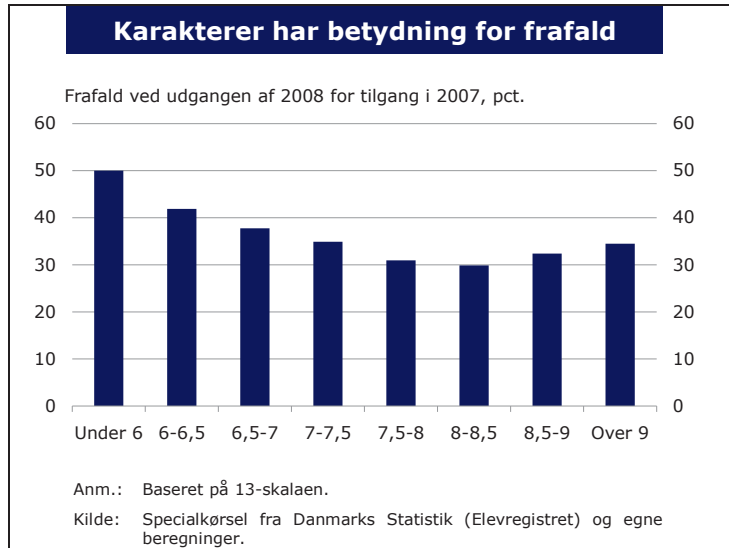
De fagligt svage

Halvdelen af alle elever med et karaktergennemsnit på under seks fra grundskolen falder fra erhvervs-

falder ofte fra

uddannelserne på grundforløbet. Frafaldet er aftagende med karakteren, men begynder at stige, når gennemsnittet når over 8,5, jf. figur 6.

Figur 6

Erhvervsuddannelserne har altså både svært ved at fastholde de fagligt svageste og stærkeste elever.

Men også mange fagligt stærke falder fra

Frafaldet af fagligt stærke elever kan skyldes den frie adgang til uddannelsen. Hvis kravene til eleverne ikke er store nok på uddannelsen, kan de dygtigste elever miste interessen for faget og falde fra. Erhvervsuddannelserne har også "lavstatus-image" hos mange unge, jf. Capacent Epinion (2007a).

Lavere frafald kan øge antallet af erhvervsuddannede

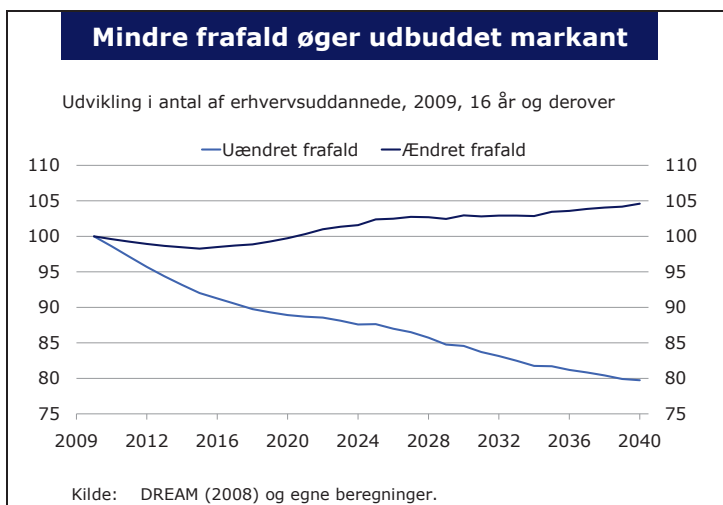
Lavere frafald kræver bedre kvalifikationer

Vejen til flere erhvervsuddannede i fremtiden er et lavere frafald. Men det kræver, at unge, som begynder en erhvervsuddannelse har bedre kvalifikationer med sig fra grundskolen.

Lavere frafald kan sikre erhvervsuddannede nok i fremtiden

Hvis frafaldet på erhvervsuddannelserne var på niveau med frafaldet på de almene gymnasiale uddannelser, ville 60.000 flere personer end i dag have en erhvervsuddannelse i 2040. Et frafald på niveau med de almene gymnasiers ville altså mere end udligne et potentielt fald på 200.000 erhvervsuddannede i arbejdsstyrken, jf. figur 7.

Figur 7

Effekten af en højere gennemførelse bevirker samtidig, at den samlede arbejdsstyrke vil stige med knap 40.000 personer frem mod 2040.

Den positive effekt for den samlede arbejdsstyrke kommer, fordi erhvervsuddannede har en højere erhvervsfrekvens end personer med grundskole som højeste gennemførte uddannelse.

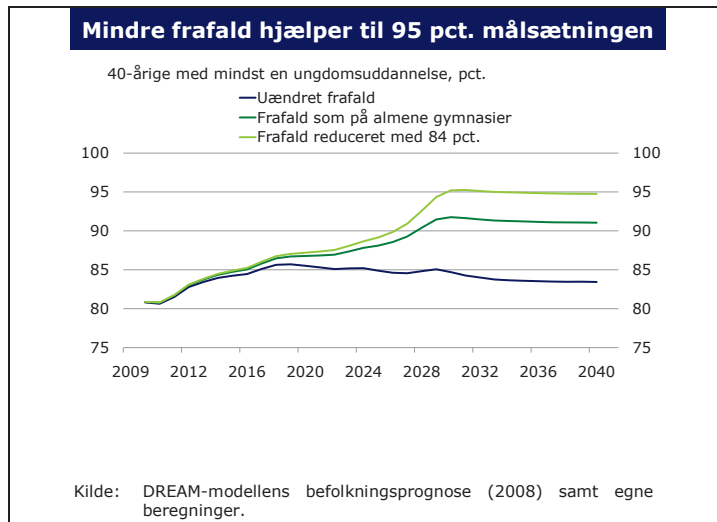
Langt fra 95 pct.-målet

Regeringens uddannelsespolitiske målsætning er, at 95 pct. af en ungdomsårgang i 2015 skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse. Det vil sige en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse.

Med den nuværende udvikling vil 95 pct.-målsætningen ikke blive nået. Med et fortsat højt frafald på erhvervsuddannelserne vil kun 83 pct. af ungdomsårgangen fra 2015 afslutte en ungdomsuddannelse.

Et frafald på erhvervsuddannelserne på samme niveau som det almene gymnasium vil bidrage til, at yderligere 9 pct. vil afslutte mindst en ungdomsuddannelse. Det svarer til, at 91 pct. af 2015 årgangen vil afslutte en ungdomsuddannelse inden udgangen af 2040 jf. figur 8.

Figur 8

Selv med en så markant ændring i frafaldet på erhvervsuddannelserne, vil 95 pct.-målsætningen altså ikke blive realiseret.

En realisering af 95 pct. målsætningen kræver, at frafaldet på alle ungdomsuddannelser bliver reduceret med 84 pct. Det svarer til, at frafaldet for elever på erhvervsuddannelserne bliver sænket fra 49 pct. til 8 pct. eller tilsvarende for de almene gymnasier fra 19 til 3 pct.

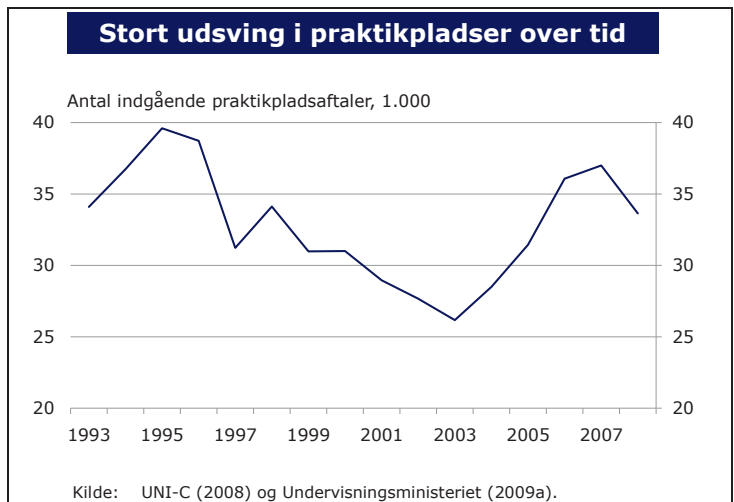
Lidt flere praktikpladssøgende

Erhvervsuddannelserne er en vekseluddannelse, hvor to tredjedele af uddannelsen på hovedforløbet foregår i praktik. Enten på en virksomhed eller i skolepraktik.

Antallet af indgåede praktikpladsaftaler svinger over tid

Antallet af nye praktikpladsaftaler på erhvervsuddannelserne svinger over tid. Senest har antallet af indgåede aftaler toppet i 2007, hvor der blev indgået 37.000 nye aftaler om virksomhedspraktik, jf. figur 9.

Figur 9

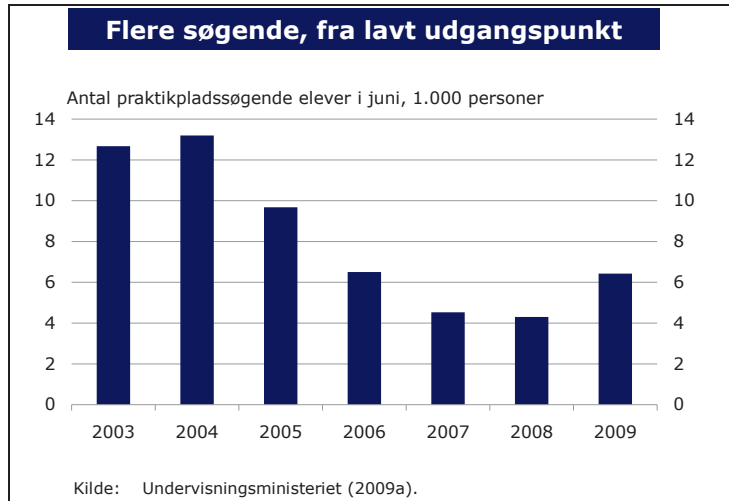

Både den økonomiske udvikling og størrelsen på ungdomsårgangene smitter af på antallet af indgåede praktikpladsaftaler. Senest har den økonomiske nedgang bevirket et fald i antallet af indgåede aftaler.

Den økonomiske nedgang har betydet flere søgende

Det betyder samtidig, at antallet af praktikpladssøgende har været stigende. I juni 2009 er antallet af søgende på godt 6.400 personer, svarende til niveauet i juni 2006, jf. figur 10.

Figur 10

Stigninger i antal søgende sker fra lavt udgangspunkt

Det stigende antal praktikpladssøgende skal dog ses i forhold til, at der for blot 5 år siden var 13.000 praktikpladssøgende.

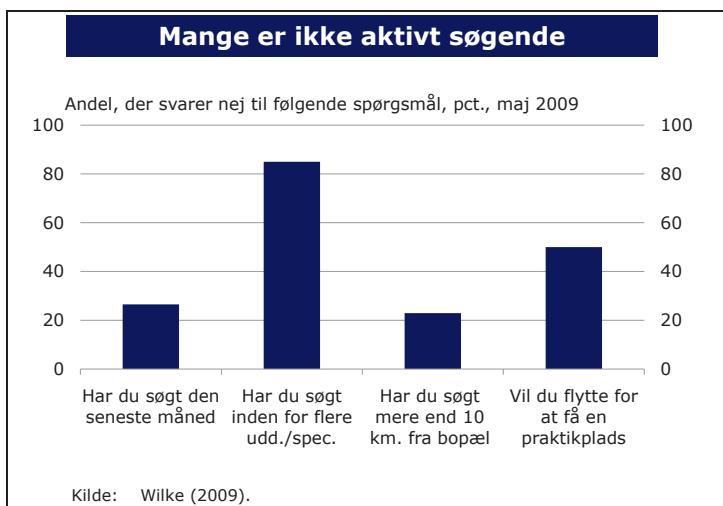
Praktikpladssøgende er mindre mobile

I jagten på en praktikplads kan unge forbedre deres chancer for at komme hurtigt ud af søgekøen. Det hjælper at være aktivt søgende, og det hjælper at være fagligt og geografisk mobil.

1 ud af 4 er ikke aktivt søgende

En fjerdedel af alle søgende har ikke søgt en praktikplads inden for den seneste måned, jf. figur 11.

Figur 11

Elever er ikke mobile i søgningen af praktikplads

Hele 85 pct. havde ikke søgt praktikplads inden for beslægtede uddannelser eller specialer, og hver fjerde nysøgende ville kun søge praktikplads inden for en radius af 10 km fra deres bopæl.

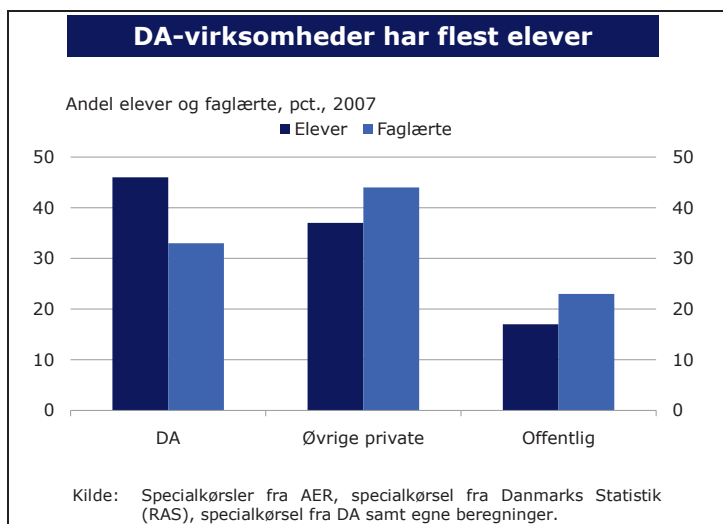
Endelig gælder det, at kun halvdelen er de adspurgte er villige til at flytte for at få en praktikplads.

Flest i praktik i privat sektor

Den private sektor uddanner elever til den offentlige sektor

Den private sektor uddannede i 2007 83 pct. af alle erhvervsuddannede, men beskæftigede kun 77 pct. Den private sektor uddanner derfor en del af de medarbejdere, som bliver ansat af det offentlige, jf. figur 12.

Figur 12

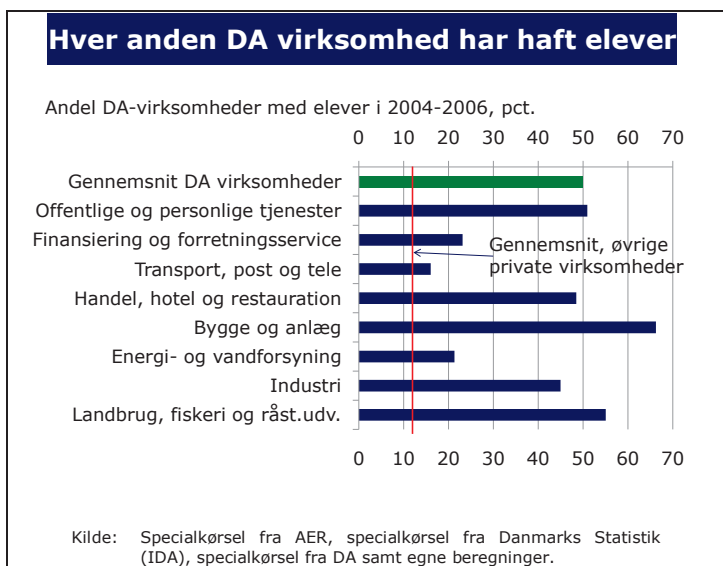

Det er det organiserede private arbejdsmarked, som bidrager til at uddanne erhvervsfaglig arbejdskraft til det offentlige. Inden for det offentlige gælder det eksempelvis, at staten alene uddanner 2 pct. af erhvervseleverne, men aftager 5 pct. af de erhvervsuddannede.

På DA-området har hver anden virksomhed en elev

Blandt virksomheder på DA-området har hver anden haft en eller flere elever ansat i perioden 2004-2006, jf. figur 13.

Figur 13

Kun 12 pct. af de øvrige virksomheder på det private område har haft elever i samme periode.

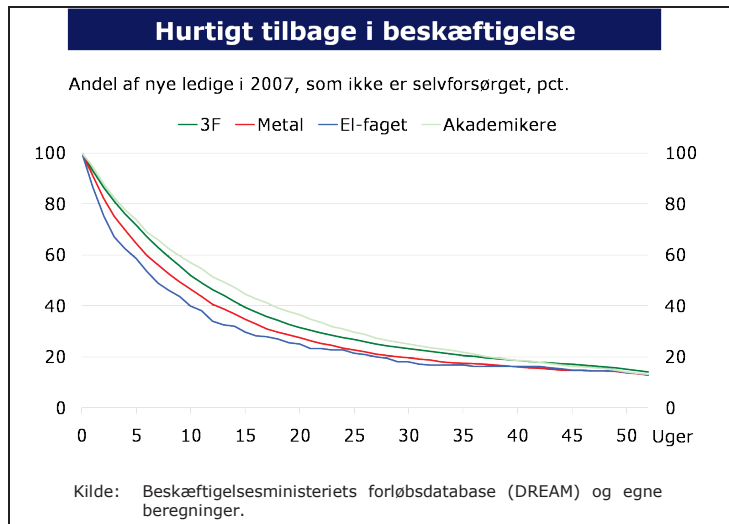
Klarer sig godt på arbejdsmarkedet

Når elever på erhvervsuddannelserne har afsluttet deres uddannelsesforløb, har de gode muligheder på arbejdsmarkedet.

Lav ledighed blandt erhvervsuddannede

Som erhvervsuddannet er ledigheden markant lavere end for personer uden kompetencegivende uddannelse. Erhvervsuddannede er samtidig blandt de hurtigste til at komme tilbage i beskæftigelse ved ledighed, jf. figur 14.

Figur 14

Gode karrieremuligheder

10 pct. har videregående uddannelse

10 pct. af alle, der har taget en erhvervsuddannelse, har også taget en videregående uddannelse, jf. tabel 1.

Tabel 1

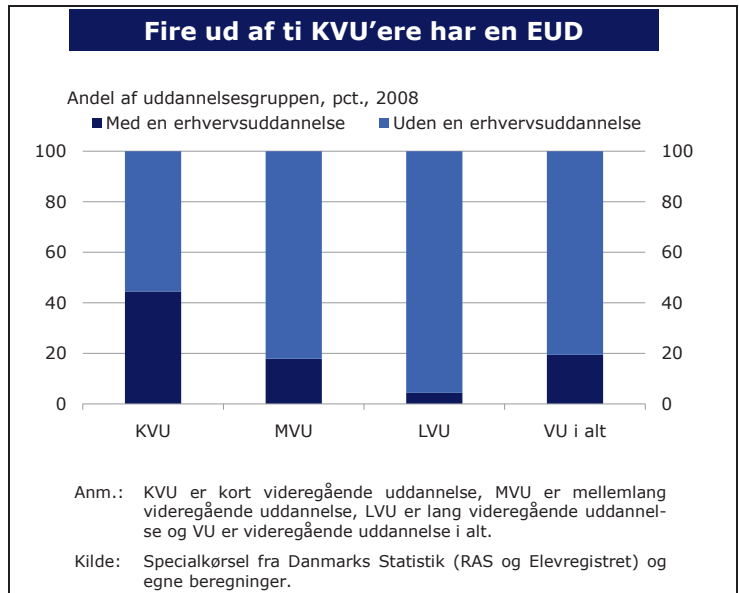
Erhvervsuddannede videreuddanner sig		
Erhvervsuddannede i befolkningen 16-64 år	1.000 personer	Pct.
Erhvervsuddannelse som højst fuldførte uddannelse	1.108	90
Videregående uddannelse som højst fuldførte og med en erhvervsuddannelse tidligere i livet	118	10
Personer i alt med en erhvervsuddannelse	1.226	100

Kilde: Specialkørsel fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Fire ud af ti KVU'ere har en erhvervsuddannelse

Det svarer til, at hver femte med en videregående uddannelse også har taget en erhvervsuddannelse. Blandt personer med en kort videregående uddannelse er det fire ud af ti, som også har en erhvervsuddannelse, jf. figur 15.

Figur 15

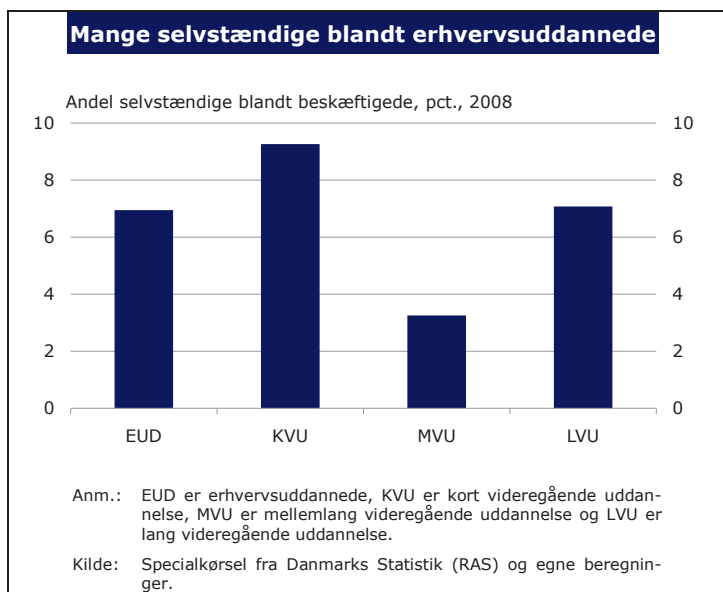
Erhvervsuddannelserne er altså en fødekæde til de videregående uddannelser.

Mange erhvervsuddannede bliver selvstændige

Mange erhvervsuddannede forlader deres job for at blive selvstændige. I alt er 7 pct. af de erhvervsuddannede selvstændige.

Erhvervsuddannede bliver selvstændige næsten lige så hyppigt som personer med en lang videregående uddannelse, jf. figur 16.

Figur 16

Andelen af selvstændige blandt erhvervsuddannede er lavest for de uddannelsesgrupper, der typisk henvender sig til den offentlige sektor. Det gælder eksempelvis erhvervsuddannede inden for sundhed og pædagogik.

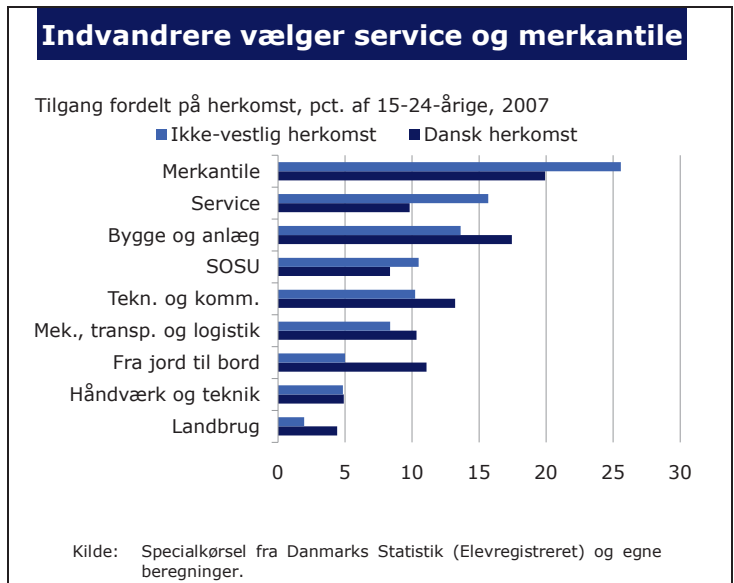
Mange indvandrere i erhvervsuddannelserne

Erhvervsuddannelser er populære blandt indvandrere

Blandt de 30.000 som afsluttede en erhvervsuddannelse i 2006 havde knap 9 pct. en ikke-vestlig baggrund.

Personer med en ikke-vestlig baggrund vælger hyppigere en merkantil erhvervsuddannelse eller en uddannelse inden for service, jf. figur 17.

Figur 17

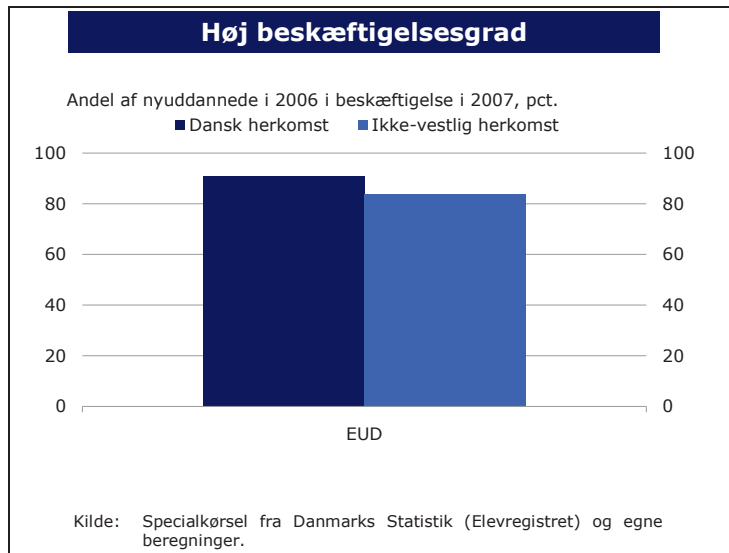

Også personer med ikke-vestlig herkomst kommer hurtigt i beskæftigelse

Erhvervsuddannede er oftere i beskæftigelse end personer alene med en gymnasial uddannelse eller med grundskole som højeste uddannelse. Og den høje beskæftigelsesgrad gælder både personer med dansk og ikke-vestlig herkomst.

Blandt personer med dansk herkomst, som havde taget en erhvervsuddannelse i 2006, var 91 pct. i arbejde året efter. For de nyuddannede med en ikke-vestlig herkomst var det tilfældet for 83 pct., jf. figur 18.

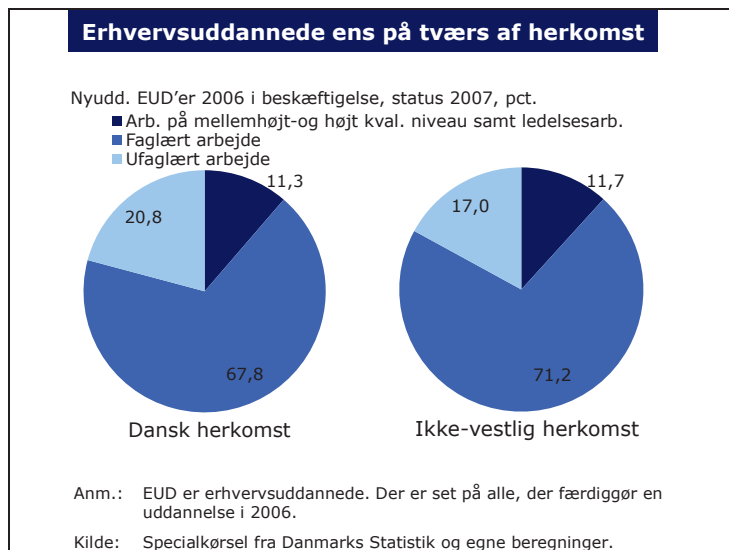
Figur 18

Personer med dansk og ikke-vestlig herkomst arbejder på samme niveau

Når man ser på hvilket kvalifikationsniveau nyuddannede personer med dansk og ikke-vestlig herkomst arbejder på, er det også stort set samme andel, der udfører arbejder på mellemhøjt og højt kvalifikationsniveau, samt faglært eller ufaglært arbejde, jf. figur 19.

Figur 19

Når først erhvervsuddannelsen er i hus er der med andre ord ikke forskel på personer med dansk og ikke-vestlig herkomst.